

POPIS VYNÁLEZU K AUTORSKÉMU OSVĚDČENÍ

220156
(11) (B1)

ÚŘAD PRO VYNÁLEZY
A OBJEVY

(22) Přihlášeno 24 11 81
(21) (PV 8602-81)

(40) Zveřejněno 27 08 82

(45) Vydáno 15 10 85

(51) Int. Cl.³
F 04 C 19/00

(75)

Autor vynálezu

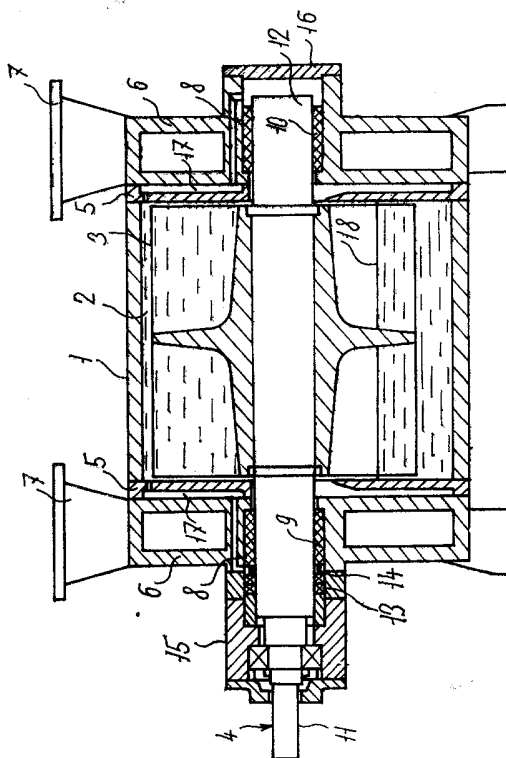
FORAŁ OLDŘICH ing., ŽATECKÝ JAN ing., OLOMOUČ

(54) Kapalinokružný stroj

1

Vynález spadá do oboru rotačních strojů s prstencem pracovní kapaliny a řeší zjednodušení konstrukce kapalinokružného stroje, sestávajícího z tělesa, v jehož pracovní dutině je uloženo oběžné kolo s hřídelí, uloženou alespoň v jednom kluzném ložisku a ucpávce. Podstatou vynálezu je, že ložisko je z pryže nebo z plastické hmoty a je mazáno pracovní kapalinou, která samočinně přitéká k ložisku z pracovního prostoru a a ucpávka je vzhledem k pracovní dutině stroje uložena na opačné vnější straně ložiska.

2

Vynález se týká kapalinokružného stroje, například kapalinokružné vývěvy nebo kapalinokružného kompresoru.

Dosud známé kapalinokružné stroje sestávají z tělesa, v němž je uloženo oběžné kolo s hřídelí. Těleso je uzavřeno rozváděcími deskami a víky s hrdly. Hřídel oběžného kola je uložena v jednom nebo ve dvou ložiskách, mazaných olejem nebo tukem, umístěných v ložiskových kozlíkách a utěsněna je zahlcovanou mechanickou nebo měkkou ucpávkou mezi ložiskem a oběžným kolem.

Nevýhodou stávajících kapalinokružných strojů je, že toto řešení prodlužuje vzdálenost ložisek, a tím i stavební délku celého stroje a klade tak zvýšené požadavky na dimenzování hřídele. Toto řešení dále vyžaduje v některých případech upravit samostatně zahlcovací okruh ucpávky a olejový mazací okruh ložisek.

Výše uvedené nevýhody odstraňuje v podstatě vynález, kterým je kapalinokružný stroj, například kapalinokružná vývěva nebo kapalinokružný kompresor, sestávající z tělesa, v jehož pracovní dutině je uloženo oběžné kolo s hřídelí, uloženou alespoň v jednom kluzném ložisku a ucpávce, a jeho podstata spočívá v tom, že ložisko je z pryže nebo z plastické hmoty a ucpávka je vzhledem k pracovní dutině stroje uložena na opačné straně ložiska.

Dalším znakem vynálezu je, že ložisková vůle mezi ložiskem a hřídelí je propojena kanálem s pracovní dutinou stroje.

Vyšší účinek vynálezu se projevuje snížením namáhání hřídele stroje na ohyb, kterou je tak možno navrhnout o menším průměru. Dále se zjednoduší celá konstrukce kapalinokružného stroje, kdy odpadnou zahlcované ucpávky náročné na stavební délku a zůstává pouze jednoduchá ucpávka na straně spojkového konce hřídele. Celá stavební délka kapalinokružného stroje se tak zkrátí na minimum. K provozu stroje postačuje přivádět pouze pracovní kapalinu do stroje, která současně slouží jako mazací kapalina pro vodící ložiska a jako zahlcovací kapalina, zabraňující přisávání vzduchu ložisky. Odpadnou tak olejové mazací okruhy ložisek a zahlcovací okruhy ucpávek.

Příklad konkrétního provedení vynálezu je schematicky znázorněn na výkresu, představujícím nárysň řez kapalinokružným strojem podle vynálezu.

Kapalinokružný stroj podle vynálezu se

stává z tělesa 1, v jehož pracovní dutině 2 je uloženo oběžné kolo 3, opatřené hřídelí 4. Po stranách je těleso 1 opatřeno rozváděcími deskami 5 a uzavřeno víky 6 s hrdly 7. Ve víkách 6 jsou upraveny průchozí otvory 8, v nichž jsou upevněna kluzná ložiska 9, 10, zhotovená z pryže nebo z plastické hmoty, například z teflonové směsi, podle charakteru pracovní kapaliny. V ložiskách 9, 10 jsou uloženy konce 11, 12 hřídele 4 oběžného kola 3. V průchozím otvoru 8 víka 6 u spojkového konce 11 hřídele 4 je na hřídeli 4 vně ložiska 9 uložena ucpávka 13 se zahlcovacím kroužkem 14, upevněná ve víku 6 průchozí přírubou 15, zatímco průchozí otvor 8 protilehlého víka 6 je opatřen plnou přírubou 16.

Pracovní dutina 2 stroje je spojena s prostorem mezi přírubami 15, 16 a ložisky 9, 10 kanály 17, upravenými v rozváděcích deskách 5 a ve víkách 6.

Při práci kapalinokružného stroje je hřídel 4 stroje poháněna neznázorněným pohonným mechanismem, spojeným neznázorněnou spojkou se spojkovým koncem 11 hřídele 4. Po dosažení jmenovitých otáček se v pracovní dutině 2 stroje vytvoří prstěnek 18 pracovní kapaliny. Vzhledem k tomu, že vstup do kanálů 17 je upraven při obvodu pracovní dutiny 2, kde je vlivem odstředivé síly vyšší tlak než u středu pracovní dutiny 2, protéká pracovní kapalina samočinně kanály 17 do prostoru mezi ložisko 9 a ucpávku 13 na straně spojkového konce 11 hřídele 4 a mezi ložisko 10 a plnou přírubu 16 na straně volného konce 12 hřídele 4.

Pracovní kapalina protéká ložisky 9, 10 zpět do pracovní dutiny 2 tělesa 1, přičemž tato ložiska 9, 10 zároveň maže a utěsňuje vůči vnikání vnějšího prostředí do pracovní dutiny 2 tělesa 1. V případě, že vně stroje je tlak nižší než uvnitř stroje, je nutno pracovní kapalinu přivádět zahlcovacím kroužkem 14 k opačné straně ložisek 9, 10 než jak je znázorněno, a odcházející kapalinu přivádět do sání stroje nebo do odpadu.

Předmět vynálezu lze použít i pro řešení s oboustranně vyvedenými konci hřídele stroje, popřípadě pro letmé uložení této hřídele. Kanály pro přívod pracovní kapaliny do ložisek mohou být upraveny částečně v hřídeli, popřípadě pokud stroj nemá rozváděcí desky, jsou tyto kanály nebo jejich části upraveny pouze ve víkách tělesa. Pracovní kapalinu je možno pro zvýšení těsnicího účinku ucpávky přivádět přímo do ucpávky.

PŘEDMĚT VYNÁLEZU

1. Kapalinokružný stroj, například kapalinokružná vývěva nebo kapalinokružný kompresor, sestávající z tělesa, v jehož pracovní dutině je uloženo oběžné kolo s hřídelí, uloženou alespoň v jednom kluzném ložisku a ucpávce, vyznačující se tím, že ložisko (9, 10) je z pryže nebo z plastické hmoty

a ucpávka (13) je vzhledem k pracovní dutině (2) stroje uložena na opačné straně ložiska (9).

2. Kapalinokružný stroj podle bodu 1, vyznačující se tím, že ložisková vůle mezi ložiskem (9, 10) a hřídelí (4) je propojena kanálem (17) s pracovní dutinou (2) stroje.

---

1 list výkresů
